

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

1. OLVASSÁTOTK EL AZ EGRI CSILLAGOK NEGYEDIK RÉSZÉT
- EGER VESZEDELME ÉS ÖTÖDIK RÉSZÉT –
HOLDFOGYATKOZÁS!

2. A SZÖVEG ELOLVASÁSA UTÁN GYŰJTSÉTEK ÖSSZE, HOGY

- Hogyan öltözködtek a szereplők?
- Hogy nézett ki a vár?
- Képzeltetek el minél több jelenetet robotokkal!
- Milyen építőelemekre, motorokra, érzékelőkre lehet szükség?

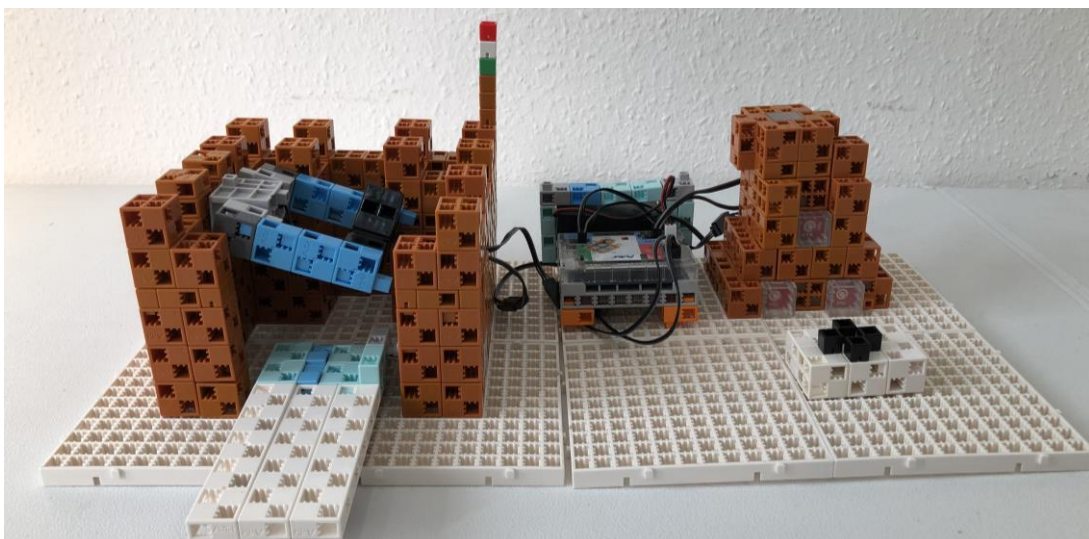
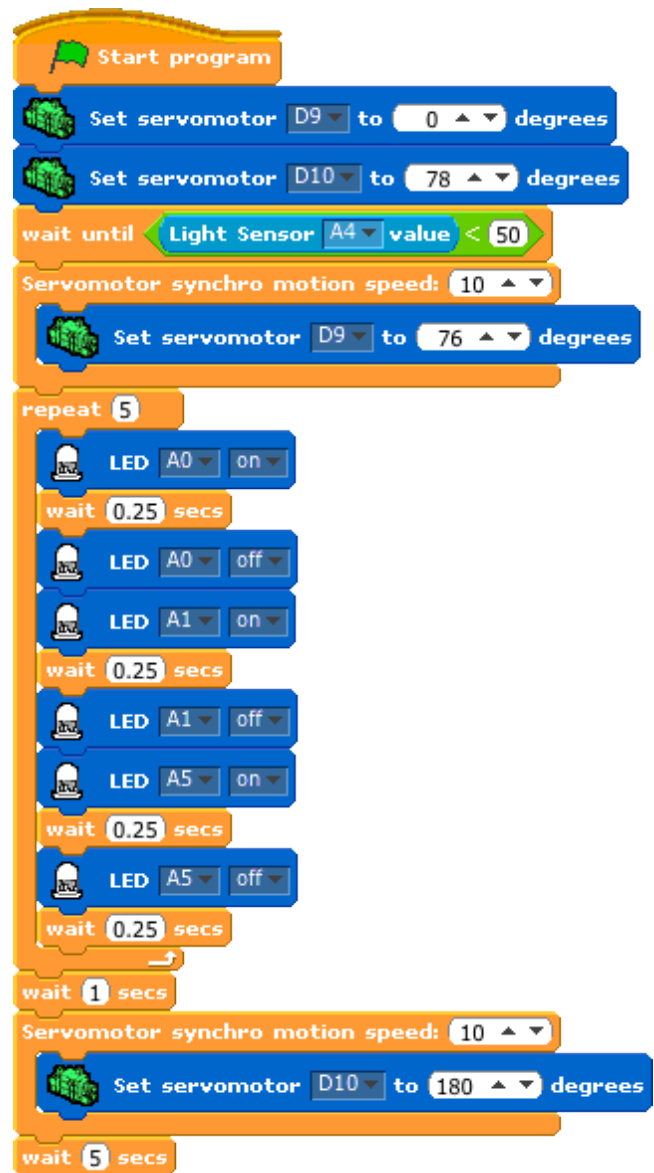
3. AZ EGYES ROBOTOK ELKÉSZÍTÉSE UTÁN KELTSÉTEK
ÉLETRE AZ EGRI VÁRVÉDŐK KÜZDELMÉT!

- A katapultok támadják a várat, a várvédők útjára indítják a tűzszekeret! A végső roham előtt imádkoznak.
- Az egyes jelenetek a műnek megfelelő sorrendben keljenek életre!
- A robotok segítségével játsszátok el a jeleneteket!

A KOPORSÓ

- Olvassátok el a lap másik oldalán a Negyedik rész, Eger veszedelme 14. fejezetét!
- Építsétek és programozzátok meg a levél elégetését és a koporsó felvonását ábrázoló jelenetet!
- Programozzátok a robotokat a szövegben olvasottaknak megfelelően!
- Működjetek együtt a levélhozó parasztot építő-programozó csapattal! Igazítsátok egymáshoz a robotjaitok programját, és így adjátok elő a jelenetet!

EGY LEHETSÉGES PROGRAMJA

A LEVÉL

- Olvassátok el a Negyedik rész, Eger veszedelme 14. fejezetét!

A romlás napról napra terjed a falakon. Kőművesmunkával már többen is foglalkoznak. Az őr is több éjszakánként. Másnap, mikor újra megszólalnak a török ágyúk, tíz öl magasan föccsenik ki a habarcs a falakból, s az oda lőtt ágyúgolyó benn marad a falban örökre.

- Csak löjtek! - kiáltja a vén Cecey. - Erősítetek a falunkat vassal.

De a tizedik napon már berakatlan romlásokra is virrad a török. Nem bírták éjjel megjavítani valamennyit.

A második hét végén egy szűrös, vén paraszt jelentkezett a kapunál. Nem hevesi szűr volt rajta. De azért beeresztették.

Dobó a piacon fogadta. Tudta, hogy megint levelet küldtek.

-Hová való kend? - kérdezte haragosan.

-Csábrági lakos vagyok, uram.

-Mit keres itt?

-Hát... lisztet hoztam, uram, a töröknek.

-Mennyit?

-Hát... tizenhat szekérrel.

-Ki küldte kendet?

-A tisztartó úr.

-Nem tisztartó úr az, hanem alávaló pribék!

-Hát, uram... meg kellett hódolnunk. Nem akartunk úgy járni, mint a szomszéd.

-Ki az a szomszéd?

-Drégely vára, uram.

-Levelet hozott kend, ugye?

-Hát... azt hoztam vóna...

-A töröktől?

-Onnan, uram.

-Mondta-e kendnek a lelkiismerete, hogy bűnt cselekszik, mikor a levelet elhozza?

-Hát... tudom is én, mi van a levélben.

-Lehet-e jó abban, ami töröktől jön?

Az ember nem felelt.

-Tud-e kend olvasni?

-Nem.

Dobó az asszonyokhoz fordult.

-Hozzatok ki egy fazék parazsat. Hoztak.

Kifordították a földre. Dobó rávetette a levelet.

-Fogjátok meg ezt a vén hazaárulót, és tartsátok a füstjébe. Szagold, hitvány, ha olvasni nem tudod!

Aztán kalodába verette, és ott hagyta a piacon: lássa a vár népe, hogyan jár, aki a töröktől levelet fogad el.

A jelenetnek tanúi voltak a hadnagyok is. A nép is odacsoportozott. Nevették és bámulták az embert, aki könnyezett a füsttől és elkeseredéstől.

- Látod, bibás! - mondotta neki a cigány. - Minek álltál be postásnak?

A levél hol vörös, hol fekete lemezekre bomlott a parázson. Mikor vörös volt, a betűsorok fekete cífraságokként jelentek meg rajta. Mikor meg elszenesedtek a lapok, akkor a betűk egy percig izzó vörösen kacskaringóztak rajtuk.

Gergely is ott állt.

Mikor a parasztember belépett a kapun, minden ágyú elhallgatott.

A török várta a választ.

-Kapitány uram - mondotta Gergely, mikor kiléptek a csoportból -, én akaratlanul is elolvastam egy sort a levélből.

-Minek olvastad el? - felelte Dobó vállat vonva. - Én nem olvastam el, mégis tudom.

-Hát nem volna érdemes róla beszélni - folytatta Gergely -, de hogy az az egy sor olyan igazi pogányos volt, nem állhattam meg, hogy kegyelmednek meg ne mondjam.

Dobó sem azt nem mondta, mondd; sem azt, hogy - ne mondd. Hát Gergely folytatta:

-Ez volt a sor: Vagy pedig kész-e a koporsód,

Dobó István? Dobó hümmmentett:

-Hát kész. S ha ezzel azt akarja kérdezni, hogy elkészültem-e a halálra, hát erre az egyre megfelelek neki.

Negyedóra múlva fekete koporsó jelent meg a várfalon. A két sarkánál, két vasláncon, két kopja tartotta. A vitézek letűzték a két kopja nyelét a kőrészekbe.

A török ágyúk erre újra megdördültek.

A LEVÉL

- Olvassátok el a lap másik oldalán a Negyedik rész, Eger veszedelme 14. fejezetét!
- Építsétek meg a levelet hozó parasztot! Öltözete, mozgása tükrözze a szövegben olvasottakat!
- Programozzátok a robotokat a szövegben olvasottaknak megfelelően!
- Működjete együtt várat és a levél elégetését építő-programozó csapattal! Igazítsátok egymáshoz a robotjaitok programját, és így adjátok elő a jelenetet!

EGY LEHETSÉGES PROGRAMJA

A LEVÉL

- Olvassátok el a Negyedik rész, Eger veszedelme 14. fejezetét!

A romlás napról napra terjed a falakon. Kőművesmunkával már többen is foglalkoznak. Az őr is több éjszakánként. Másnap, mikor újra megszólalnak a török ágyúk, tíz öl magasan föccsenik ki a habarcs a falakból, s az oda lőtt ágyúgolyó benn marad a falban örökre.

- Csak löjtek! - kiáltja a vén Cecey. - Erősítetek a falunkat vassal.

De a tizedik napon már berakatlan romlásokra is virrad a török. Nem bírták éjjel megjavítani valamennyit.

A második hét végén egy szűrös, vén paraszt jelentkezett a kapunál. Nem hevesi szűr volt rajta. De azért beeresztették.

Dobó a piacon fogadta. Tudta, hogy megint levelet küldtek.

-Hová való kend? - kérdezte haragosan.

-Csábrági lakos vagyok, uram.

-Mit keres itt?

-Hát... lisztet hoztam, uram, a töröknek.

-Mennyit?

-Hát... tizenhat szekérrel.

-Ki küldte kendet?

-A tisztartó úr.

-Nem tisztartó úr az, hanem alávaló pribék!

-Hát, uram... meg kellett hódolnunk. Nem akartunk úgy járni, mint a szomszéd.

-Ki az a szomszéd?

-Drégely vára, uram.

-Levelet hozott kend, ugye?

-Hát... azt hoztam vóna...

-A töröktől?

-Onnan, uram.

-Mondta-e kendnek a lelkiismerete, hogy bűnt cselekszik, mikor a levelet elhozza?

-Hát... tudom is én, mi van a levélben.

-Lehet-e jó abban, ami töröktől jön?

Az ember nem felelt.

-Tud-e kend olvasni?

-Nem.

Dobó az asszonyokhoz fordult.

-Hozzatok ki egy fazék parazsat. Hoztak.

Kifordították a földre. Dobó rávetette a levelet.

-Fogjátok meg ezt a vén hazaárulót, és tartsátok a füstjébe. Szagold, hitvány, ha olvasni nem tudod!

Aztán kalodába verette, és ott hagyta a piacon: lássa a vár népe, hogyan jár, aki a töröktől levelet fogad el.

A jelenetnek tanúi voltak a hadnagyok is. A nép is odacsoportozott. Nevették és bámulták az embert, aki könnyezett a füsttől és elkeseredéstől.

- Látod, bibás! - mondotta neki a cigány. - Minek álltál be postásnak?

A levél hol vörös, hol fekete lemezekre bomlott a parázson. Mikor vörös volt, a betűsorok fekete cífraságokként jelentek meg rajta. Mikor meg elszenesedtek a lapok, akkor a betűk egy percig izzó vörösen kacskaringóztak rajtuk.

Gergely is ott állt.

Mikor a parasztember belépett a kapun, minden ágyú elhallgatott.

A török várta a választ.

-Kapitány uram - mondotta Gergely, mikor kiléptek a csoportból -, én akaratlanul is elolvastam egy sort a levélből.

-Minek olvastad el? - felelte Dobó vállat vonva. - Én nem olvastam el, mégis tudom.

-Hát nem volna érdemes róla beszélni - folytatta Gergely -, de hogy az az egy sor olyan igazi pogányos volt, nem állhattam meg, hogy kegyelmednek meg ne mondjam.

Dobó sem azt nem mondta, mondd; sem azt, hogy - ne mondd. Hát Gergely folytatta:

-Ez volt a sor: Vagy pedig kész-e a koporsód,

Dobó István? Dobó hümmmentett:

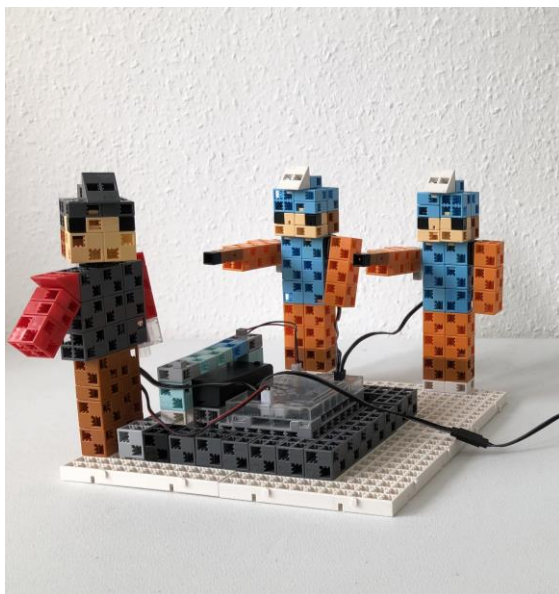
-Hát kész. S ha ezzel azt akarja kérdezni, hogy elkészültem-e a halálra, hát erre az egyre megfelelek neki.

Negyedóra múlva fekete koporsó jelent meg a várfalon. A két sarkánál, két vasláncon, két kopja tartotta. A vitézek letűzték a két kopja nyelét a kőrészekbe.

A török ágyúk erre újra megdördültek.

DOBÓ ÉS A KATONÁK

- Olvassátok el a lap másik oldalán az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 6. fejezetét!
- Építsétek meg a jelenetet: a kutat, katonákat, Dobó kapitányt!
- Ügyeljete arra, hogy a figurák öltözete idézze fel a regény korszakát!
- Programozzátok a robotokat a szövegben olvasottaknak megfelelően!
- Működjete együtt a Kristóf apródot építő-programozó csapattal! Igazítsátok egymáshoz a robotjaitok programját, és így adjátok elő a jelenetet!

EGY LEHETSÉGES PROGRAMJA

AZ ÁRULÓ

- Olvassátok el az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 6. fejezetét!

Az apród lámpást lógatott a kezében, s világított vele Dobónak.

Mekcsey intett, hogy siessenek. A hangok lenn a víztartóban már akkor erősödtek.

- Erre, erre! - hangzott egy tompa hang a mélységben.

Dobó felvonatta a drabantok puskáját. A víztartó szélén kellett tartaniuk, csővel lefelé.

- Kristóf - mondotta aztán -, még húsz embert hozz Gergely úrtól!

A lámpást elvette tőle, s letette a cölöp mellé, de úgy, hogy a víztartóba nem világított bele. A mélységben fegyvercsörgés, léptek ropogása.

- Erre, erre! - hangzik erősebben.

Egy nagy csobbanás... Nyomban egy másik csobbanás... Ej vá! Meded! kiáltások... Újabb csobbanások... A lépcsőtakaró ajtó megkoppan. Valaki felbukkan. Dobó felkapja a lámpást. Bevilágít az arcába. Hegedüs hadnagy az, ólomszín sápadtan. Mekcsey galléron ragadja.

- Fogjátok meg! - kiáltja Dobó.

A hadnagyot erős kezek kapják meg. Kirántják a mélységből.

- Vegyétek el tőle a fegyvert!

Lent még egyre hangzik a csobogás, a zűrzavaros kiáltozás:

-Jetisin! Jetisin! (Segítség!)

Dobó letartja egy pillanatra a lámpást. Hát ott kepickél a sok fegyveres, turbános török a nagy, fekete vízmedencében, míg egy oldallyukon egymást nyomva özönlik a többi.

- Tűz! - kiáltja Dobó.

Az öt puskás a lyukba tüzel. A víztartó ürege akkorát szól, mint az ágyú. Böszült ordítás rá a felelet.

--Maradj itt - mondja Dobó Mekcseynek. - A lyukakat be kell járni. El kell menni addig, ameddig lehet. Ha túlterjed a váron, beomlasztjuk, be is falazzuk. Egy ór mindig ott álljon a fal mellett.

-S a katonákhoz fordult. Rámutatott Hegedüsre és a társaira:

-Vasat rájuk! Külön-külön zárjátok el őket! S visszatért a bástyára.

Mekcsey a mélységből magyar hangot hallott:

-Segítség! Emberek!

Letartotta a lámpást. A fulladtakon ott vergődött egy bőrsapkás török, az kiabált.

- Vessetek alá egy kötelet - mondotta -, hátha ez is a várból való.

A vödörhúzó kötélt ott hevert. Aláeresztették vödörstül. A fuldokló belekapott a vödörbe. Három katona fölhúzta. Mikor az ember följutott, úgy tátogott, mint a partra jutott harcsa. Mekcsey az arcához tartotta a lámpást. Nagy bajuszú akindzsi volt. A víz csurgott a bajuszáról és ruhájáról.

-Magyar vagy? - kérdezte Mekcsey. Az ember térdre borulva:

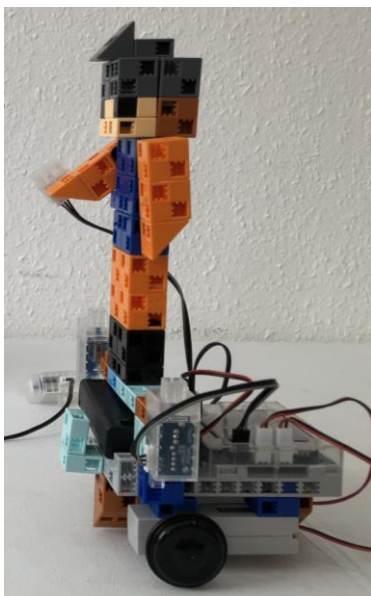
- Kegyelmezz, uram!

Hogy így tegezte Mekcseyt, török mivolta ebből kitetszett. Mekcsey majdnem visszalökte. De mégis meggondolta, hogy jó lesz tanúnak.

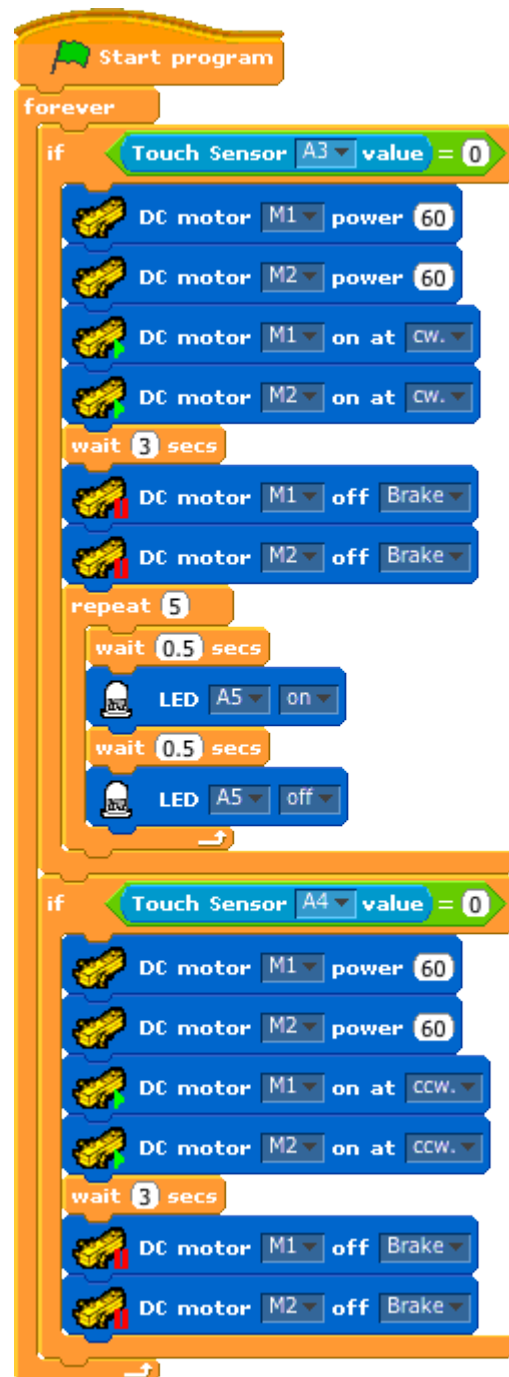
-Szedjétek el tőle a fegyvert - mondotta a katonáknak -, és zárjátok be a levélhozó parasztok közé.

DOBÓ ÉS A KATONÁK

- Olvassátok el a lap másik oldalán az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 6. fejezetét!
- Építsétek meg a Kristóf apródot megjelenítő robotot!
- Ügyeljetek arra, hogy a öltözete idézze fel a regény korszakát!
- Programozzátok a robototokat a szövegben olvasottaknak megfelelően!
- Működjetek együtt a kút körül álló Dobót és katonákat építő-programozó csapattal! Igazítsátok egymáshoz a robotjaitok programját, és így adjátok elő a jelenetet!

EGY LEHETSÉGES PROGRAMJA

AZ ÁRULÓ

- Olvassátok el az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 6. fejezetét!

Az apród lámpást lógatott a kezében, s világított vele Dobónak.

Mekcsey intett, hogy siessenek. A hangok lenn a víztartóban már akkor erősödtek.

- Erre, erre! - hangzott egy tompa hang a mélységben.

Dobó felvonatta a drabantok puskáját. A víztartó szélén kellett tartaniuk, csővel lefelé.

- Kristóf - mondotta aztán -, még húsz embert hozz Gergely úrtól!

A lámpást elvette tőle, s letette a cölöp mellé, de úgy, hogy a víztartóba nem világított bele. A mélységben fegyvercsörgés, léptek ropogása.

- Erre, erre! - hangzik erősebben.

Egy nagy csobbanás... Nyomban egy másik csobbanás... Ej vá! Meded! kiáltások... Újabb csobbanások... A lépcsőtakaró ajtó megrebben. Valaki felbukkan. Dobó felkapja a lámpást. Bevilágít az arcába. Hegedüs hadnagy az, ólomszín sápadtan. Mekcsey galléron ragadja.

- Fogjátok meg! - kiáltja Dobó.

A hadnagyot erős kezek kapják meg. Kirántják a mélységből.

- Vegyétek el tőle a fegyvert!

Lent még egyre hangzik a csobogás, a zűrzavaros kiáltozás:

-Jetisin! Jetisin! (Segítség!)

Dobó letartja egy pillanatra a lámpást. Hát ott kepickél a sok fegyveres, turbános török a nagy, fekete vízmedencében, míg egy oldallyukon egymást nyomva özönlik a többi.

- Tűz! - kiáltja Dobó.

Az öt puskás a lyukba tüzel. A víztartó ürege akkorát szól, mint az ágyú. Böszült ordítás rá a felelet.

--Maradj itt - mondja Dobó Mekcseynek. - A lyukakat be kell járni. El kell menni addig, ameddig lehet. Ha túlterjed a váron, beomlasztjuk, be is falazzuk. Egy ór mindig ott álljon a fal mellett.

-S a katonákhoz fordult. Rámutatott Hegedüsre és a társaira:

-Vasat rájuk! Külön-külön zárjátok el őket! S visszatért a bástyára.

Mekcsey a mélységből magyar hangot hallott:

-Segítség! Emberek!

Letartotta a lámpást. A fulladtakon ott vergődött egy børsapkás török, az kiabált.

- Vessetek alá egy kötelet - mondotta -, hátha ez is a várból való.

A vödörhúzó kötélt ott hevert. Aláeresztették vödörstül. A fuldokló belekapott a vödörbe. Három katona fölhúzta. Mikor az ember följutott, úgy tátogott, mint a partra jutott harcsa. Mekcsey az arcához tartotta a lámpást. Nagy bajuszú akindzsi volt. A víz csurgott a bajuszáról és ruhájáról.

-Magyar vagy? - kérdezte Mekcsey. Az ember térdre borulva:

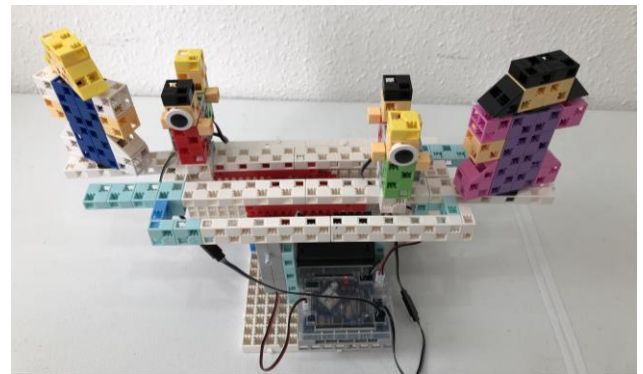
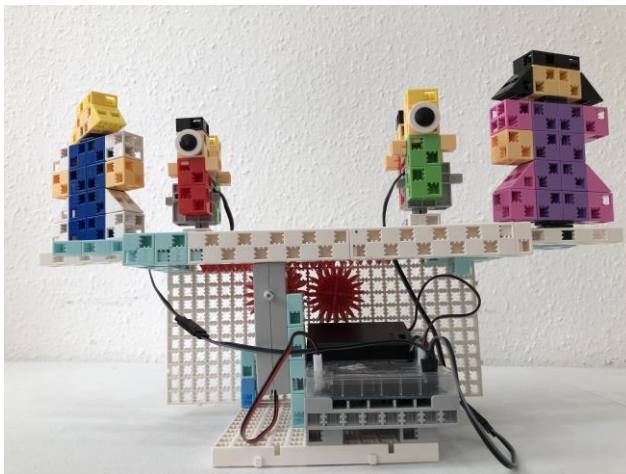
- Kegyelmezz, uram!

Hogy így tegezte Mekcseyt, török mivolta ebből kitetszett. Mekcsey majdnem visszalökte. De mégis meggondolta, hogy jó lesz tanúnak.

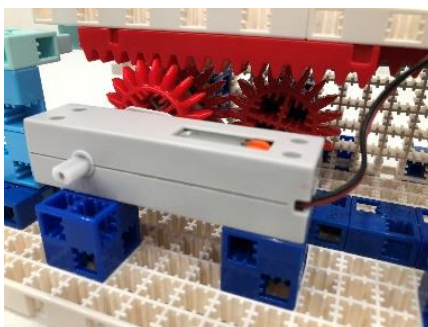
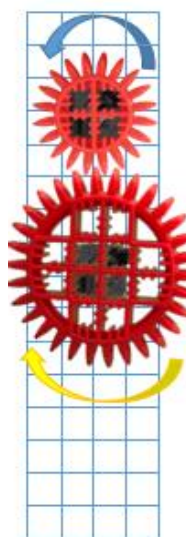
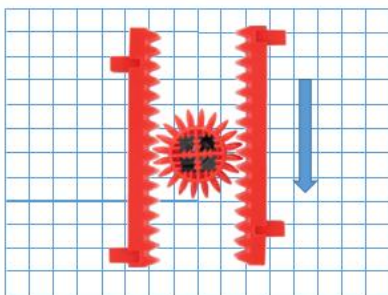
-Szedjétek el tőle a fegyvert - mondotta a katonáknak -, és zárjátok be a levélhozó parasztok közé.

GYEREKCSERE

- Olvassátok el a lap másik oldalán az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 22. fejezetét!
- Keltsétek életre a jelenetet robotokkal!
- Egy lehetséges megoldást mutat a kép: bábszínház-szerűen érkezzenek két oldalról az asszonyok, és a másik gyerekek távozzanak ugyanarra!
- A technikai megvalósításban segítenek az alábbi képek

EGY LEHETSÉGES PROGRAMJA

GYEREKCSERE

- Olvassátok el az Ötödik rész, Holdfogyatkozás 22. fejezetét!

A következő napon nem ágyúszóra virradtak. A sátorok ott fehérlettek a halmokon és hegyoldalokban, de törököt nem lehetett látni.

- Vigyázzunk - mondotta Dobó -, nehogy valami csel érjen bennünket!

S a föld színe alatt az üregekhez, fenn meg a szakadékokhoz állította az őrségeket. Mert nemigen lehetett már a fal tetején állni sehol. A vár olyan volt, mint az egérrágta mandulatorta. Magától is omlott már néhol a fal, ha fölül ráléptek. Ahogy nézegetik a török sátorok különös csendességét és néptelenségét, egyszer csak azt mondja valaki, úgy vélekedésképpen:- Elmentek...

Mint a sebesen harapódzó tűz a száraz avaron, ismétlődik a szó szanaszét a várban:

- Elmentek! Elmentek!

S egyre hangosabb örömmel:

- Elmentek! Elmentek!

Azonban a tiszték senkit sem eresztettek ki a falak közül.

Napfölkelte után negyedórával egy asszonyt jelentettek az örök. A fejére borított fekete selyemferedzséről látszott, hogy török asszony. Maklár felől jött. Öszvéren ült. A magas kápájú nyeregben előtte egy kis magyar gyerek. Az öszvért a kantárnál fogva egy tizenöt éves szerecsen fiú vezette.

Kaput nem nyitottak az asszony előtt. De hogy is nyitottak volna, ha kapu nem volt? Az asszony belovagolt a kapu mellett a szakadékon. Magyarul nem tudott, hát csak ezt a szót kiáltotta:

- Dobó! Dobó!

Dobó a kapuomladék tetején állva bámult a város felé. A török nőt látta jönni. S azt is mindjárt gondolta, hogy az asszony a kis Szelimnek az anyja. Mégis, hogy a nő az ő nevét kiáltotta, lesántikált az omladékról. Az asszony leborult a lábához. Azután újra fölemelte a fejét, s térden maradva nyújtotta feléje a magyar gyermeket.

- Szelim! Szelim! - mondotta a két kezét könyörgőn összetéve.

A magyar gyermek hatévesforma volt. Barna arcú, kis, okos szemű fiú. A kezében fából faragott lovacskát tartott. Dobó rátette a kezét a fiú fejére.

Hogy hínak, fiam?

Jancsinak.

Hát a másik neved?

Bojnemissza.

Dobó az örömtől megrezzenve fordult a Sándor-bástya felé.

Gergely! Gergely! - kiáltotta. - Fussatok hamar Gergely hadnagy úrhoz. De már akkor Gergely rohanvást rohant a bástyáról.

Jancsikám! Jancsikám! - kiáltotta könnyes szemmel.

S majd megette a gyermeket.

- Jer, anyádhoz!

A török asszony tíz körömmel ragadta meg a fiúcskát. Megragadta, mint a sas a bárányt. - Szelim! - kiáltotta kikarikásodott szemmel. - Szelim!

Látszott rajta, hogy kész széttépni a gyermeket, ha a magáét meg nem kapja

Egy perc múlva lobogó alsószoknyában sietett Éva a palotából. A feje a homlokán át be volt kötve fehér kendővel, de az arca örömtől piroslott. Kézen futtatta maga mellett a kis török gyermeket. A kis Szelim a szokott török ruhájában volt, s nagy karaj kaláccsal futott Éva mellett.

Mind a két anya kitárt karokkal röppent a maga gyermekéhez.

Az egyik azt kiáltotta:

- Szelim!

A másik azt kiáltotta:

- Jancsikám!

S letérdeltek a gyermekükhöz. Ölelték, csókolták. S amint a két asszony ott térdelt egymással szemben, egyszer csak összepillantottak, s kezet nyújtottak egymásnak.